

ve čase se moramo hitro pripravljati. Sleherni Slovence, sleherni Slovenka mora dandanes vedeti, kaj hočemo Slovenci in Jugoslovani v naši Avstriji.

Prva odborova seja vseh naših društev naj bo posvečena spominu velikega našega voditelja in bučitelja dr. Jan. E. Kreka. Ob misli in spominu na njegova dela, na njegove nebrojne žrtve, na njegovo veliko nesebično ljubezen do slovenskega naroda in do njegove lepše bodočnosti si ogrejmo vsi društveni delavci in delavke svoja srca za novo, smoteno in velikopotezno društveno delovanje v smislu programa Krekovega!

Italijansko bojišče.

Od zadnjega našega poročila so naše armade zasedle naslednje kraje: Dne 30. oktobra obmejno trdnjavo Palmanovo (zahodno od Gradiške). Dne 31. oktobra so ob spodnjem in gornjem toku reke Tilment, in sicer med mestoma Latisana in Kodroipo, kateri smo tudi zavzeli, obkolili naši velik del italijanske armade. Vjeli smo pri tem nad 60.000 mož. Isti dan so naši mornarji in mladostrelci zavzeli obmorsko kopališče Gradež (južno od Ogleja). Dne 31. oktobra smo vzeli Lahom močno utrjeno mesto Humin (Gemonia) ob srednjem toku reke Tilment in mostišče Pinzano (na desnem bregu Tilmenta). Naši so ta dan popolnoma izčistili levi breg reke Tilment. Dne 2. novembra so naše prednje čete prodrele na posameznih mestih na desni breg Tilmenta. Dne 4. t. m. je stal že velik del naše armade na drugi strani reke. Naslednji dan, dne 5. novembra, je cesar Karel osebno vodil naše čete ob Tilmentu na zahodno stran. Godbe so svirale vesele koraknice, ko so naše zmagovite čete korakale na mnogih krajih čez reko. Sovražnik izpraznjuje vse svoje postojanke na zahodnem bregu Tilmenta in se umika pred našimi vedno dalje proti zahodu. Od severa prodira v jugozahodni smeri general Krobatin vedno dalje proti velikanski benečanski ravnini. Ta dan (dne 4. nov.) se je začela krhati tudi tirolska bojna črta. Dne 5. novembra pa je armada maršala Konrada-Hecendorfa pognala Italijane z velikega dela dolomitske (Dolomiti so južnovzhodno tirolsko obmejno gorovje) fronte od Križne gore do prelaza Rolle. Naši so iztrgali Italijanom blizu meje ležeči gorski mesteci Cortina d'Ampezzo in San Martino di Castrozza. Na sloviti dolomitski gori Col di Lana, katero so lansko leto Italijani pridobili z znano veliko razstrelbo, veje avstrijska zastava. Na tirolski meji so morali Italijani zapustiti svoje prav močno utrjene postojanke v širini 150 km. Kadorna bo imel veliko dela in skrbi, predno bo svoje umikajoče se čete spravil na varno.

Divje umikanje Italijanov.

Lahi, kakor hitro so premagani, bežijo, kar jih nesejo noge. Tako se sedaj umika tepena Kadornova armada brez vsakega načrta. Angleški in francoski častniki Lahov ne morejo urediti. Vojski pravijo, da jih je sovražnik tako nepričakovano napadel in je bil umik tako nenadoma ukazani, da so vojski kar brez orožja bežali iz svojih postojank. Celi polki, divizije in brigade so položile orožje in se udale Avstrijem. Lahi na mnogih krajih, posebno ob Tilmentu, niti niso imeli toliko časa, da bi uničili nakupljena živila in drugo vojno gradivo.

Kadorna slab poveljnik.

Kadorni očitajo, da se je preveč zanašal na svojo moč in na oslabele sovražnika ter naše nameravane ofenzive sploh ni smatral kot resne. Ko je bila fronta prebita, pa ni umel ustaviti splošnega umikanja čet. Istotako tudi ni znal umikanja svoje armade tako urediti, da bi preprečil tako ogromno obkolitev, kakor je bila ona pri Latisani, kjer je izgubil en dan nad 60.000 vjetih. Splošno se očita Kadorni, da je njegovo slabo vodstvo krivo, da je laška armada izgubila v 12. bitki že blizu četrt milijona mož vjetih in okrog 2000 topov. Kadorna pa je mnenja, da so vse nesreče krivi njegovi slabi vojski. V resnici pa je krivda na obeh straneh.

Štajerski Slovenci zavzeli Humin.

Humin, eno najmočnejših utrjenih mest v gornji Italiji, so vzeli naši vojski s treh strani. Bila je to silna utrdba; najmočnejša, ki je zapirala prehod v Italijo čez Tilment. V mirnih časih so izdali Italijani veliko denarja, da so ga utrdili. Človek bi si mislil, da so ga zdaj med vojsko še bolj utrdili, a ga niso, ker niso računali, da bodo hodili rakovo pot. Mislili so, da pridejo vsaj v Ljubljano, če bi pa morali nazaj, no, saj bi jih bili prešli strelski jarki pri Soči in kaverne tam na Krasu in v gorah. V treh dneh je Humin padel. Prvi so vdrli v pas teh strašnih utrdb Jugoslovani: štajerski Slovenci našega hrabrega 26. strelskega in črnovojniškega polka. Slava jim!

Velik plen ob Tilmentu.

Samo ob reki Tilment so naši odvzeli Lahom nad 700 topov, katere niso mogli spraviti čez reko. Med plenom se nahaja mnogo dragocenih reči, ki

nam bodo še prav dobro služile — proti njim. Pred vsem strelivo in vseh vrst orožja; čisto novega blaga zelo veliko. Zarabili smo jim cel tovorni vlak 30,5 cm topov, ki so jih najbrže se le pripeljali. Lahi so tako hitro bežali, da so popustili dragoceni tovorni vlak, le lokomotivo so odpeli in odkurili. Veliko skladišče sukna, čevljev, moke, riža in kave so pustili. Železnice v Krmini in Cedad neprestano vozijo plen v Avstrijo. V Vidmu, Cedadu, Huminu, Latisani in drugih večjih krajih na ravnini so naši uplenili ogromne množine izbornega laškega vina, ki se uporabi za vojaštvo in bolnišnice. Vojni poročevalci poročajo, da je vina na Laškem toliko, da ga nimajo spravljena v sodeh, ampak kar v velikih cementnih jamah.

Francozi in Angleži prihajajo Lahom na pomoč.

V Londonu, Parizu in Rimu se vršijo neprestano posvetovanja četverosporazumovih vojskovodij in generalov. Posvetujejo se, kako rešiti Italijo pred splošnim porazom. Ministrska predsednika francoski Painlevé in angleški Lord Zorž sta dne 3. t. m. odpotovala iz Pariza v Rim, kjer se bo vršilo veliko vojno posvetovanje. Sloviti francoski general Foch je že dospel v italijanski glavni stan, da pomaga Kadorni reševati Italijo. Foch bo baje prevzel vodstvo francoskih in angleških pomožnih čet, katere sedaj noč in dan spravljajo v gornjo Italijo. Pomožna armada bo baje štela v 14 dneh 80.000 mož. Tudi velik del solunske armade nameravajo spraviti na italijansko fronto.

Strah pred Heendorffom.

Poveljnik Civrieux, vojaški kritik pariškega lista „Matin“, izvaja, da je glede na vojaški položaj v Italiji pričakovati še drugih prebitij. Konrad pl. Heendorff, ta zakleti sovražnik Italije, še ni stopil na pozorišče, stoji pa s svojimi četami pripravljen na južnem Tirolskem.

Piave ali Pad.

Vojni strokovnjaki si sedaj belijo glave, kje se bo mogla bežeča laška armada postaviti naši v bran. Najprej so trdili, da se bo to zgodilo ob Tilmentu; pozneje so pisali, da bo reka Piave, ki izvira blizu koroško-tirolske meje in se severovzhodno od Benetk izliva v Adrijo, glavna obrambna črta Kadornove armade. Iz sedanjega položaja pa se da sklepati, da se Lahi skoro gotovo tudi ob tej reki ne bodo mogli držati, ker so Heendorffove čete že začele prodirati iz Tirolskega v smeri proti jugozahodu in ogrožajo desni breg Piave. Če se še bo začela tudi naša armada, ki stoji na črti Asiago-Arsiero-Adiža, gibati proti jugu, se bo moral Kadorna najbrž umakniti čelo do reke Pad (Po), ki teče v skoro ravni črti od francosko-švicarske meje proti vzhodu in se južno od Benetk izliva v Adrijo. Mogoče pa tudi je, da se bo laška armada umaknila samo do pasu velikih gornjeitalijanskih trdnjav med rekama Piave in Pad (Benetke, Treviso, Padova, Vičenza, Verona in Mantova).

Kdo je bil prvi v Gorici?

Prvi so vkorakali v Gorico hrvaški junaki 96. pešpolka z generalom Zeidlerjem, braniteljem Gorice, na čelu. Godba je igrala. Hrvati, branitelji Gorice, so posadili prvi v nedeljo zjutraj na razvaline gradu visok železni drog s črno-žolto avstrijsko zastavo, a nad njo velikega avstrijskega orla. Koj ko je zavihrala na Gradu avstrijska zastava, so jo umikajoči se Lahi pozdravili s topovskim ognjem. Bolelo jih je. Zastavo sta razvila na Gradu 18letna soperja Andrija Marušič iz Korčule (37. strelski polk) in Jožef Šule (2. lovski bataljon), Čeh, doma blizu Mlade Boleslave.

Cesar v Gorici.

Lep dan je bil ponedeljek, dne 29. oktobra, se lepši je bil prizor, ki se je nudił brž popoldne v Gorici na Travniku. Skoz Raštelj je prijezdil na čelu generalov in drugega odličnega spremstva sam cesar Karel ob zvoku cesarske himne. Travniki je bil ves natlačen — laških vjetnikov. Cesar se je ljubeznjivo razgovarjal z raznimi dostojanstveniki, z generaloma Boroevičem in Zeidlerjem, deželnim glavarjem proštom Faiduttijem ter si dal predstaviti kot zastopnici v Gorici preostalih domačinov dve nuniuršulinki, ki sta se znali Italijanom v cerkvi tako skriti, da jih niso mogli vzeti seboj. V mestu je ostalo na isti način kakih 40 ljudi. S spremstvom si je ogledal cesar Gorico in okoli štirih popoldne odjezdil do Rajte, kjer je sedel na avtomobil. Sočutje je zrcalilo ljudemilemu vladarju z obraza ves čas in zastopnikom mesta in dežele je cesar zagotavljal cesarsko milost napram tako hudo prizadeti Goriški.

Cesarica Zita na italijanskem bojišču.

Cesarica Zita je dne 6. t. m. dospelala s cesarjem Karlom na italijansko bojišče, kjer je obiskala junake, ki korakajo na fronto, in ranjence v bolnišnicah. Cesarska dvojica je bila povsod sprejeta z velikim navdušenjem.

Razne politične vesti.

V avstrijski državni zbornici je ob začetku torkove seje kratko proslavil zbornični predsednik sijajne zmage naših armad na italijanskem bojišču ter sporočil vest, da so naše čete prekorale na celi črti reko Tilment ter da je moral sovražnik izprazniti na Tirolskem dolomitsko fronto, kar je zbornica z navdušenjem vzela na znanje. — Zbornični predsednik je nato sporočil zbornici, da so delegacije sklicane na dne 3. decembra, vsled česar se bo vršila volitev v delegacije v eni prihodnjih sej. Zbornica je nato razpravljala o nedeljskem počitku in o mezdah delavcev v rudnikih. Poslanec dr. Verstovšek je podrobno slikal razmere v državnem premogovniku v Skalari pri Velenju. Delavstvo v tem rudniku je prepojeno pravega domoljublja ter popolnoma zaupa v vodstvo rudnika, zahtevati se pa mora odločno, da se vse potrebno ukrepe glede prehrane prebivalstva ter glede zdravstvenih zadev. Nato je poslanec izražal zadovoljstvo, da se je tudi jugoslovansko delavstvo izjavilo za združenje Jugoslovancev na podlagi državnopravne izjave z dne 30. majnika. Prihodnja seja v petek, dne 9. novembra.

Bosanski sabor ne bo sklican, kakor se je prvotno mislilo, še v tem letu ali vsaj v doglednem času, čeprav so se vsi zastopniki Bosne in Hercegovine izrekli za sklicanje sabora, ker se vlada očitno boji raznih odkritij o dogodkih zlasti v začetku vojske.

V Nemčiji so se izvršile važne politične spremembe. Dosedanji nemški državni kancelar dr. Mihaelis, ki je ob enem tudi pruski ministrski predsednik, je odstopil in na njegovo mesto je bil imenovan bavarski ministrski predsednik in eden izmed vodij nemških katoličanov, grof Hertling. Nemškim protestantom in nasprotnikom katoličanov ne gre v glavo, da bi mogel biti na čelu nemške vlade — zaveden katoličan.

Španija je dobila novo ministrstvo, katerega načeluje Garcia Prieto. Tudi nova vlada se je izrekla, da Španija v tej svetovni vojski ostane nepristranska.

Tedenske novice.

Cesarjev godovni dan se je obhajal po vsi Avstriji, posebno pa na Slovenskem, zelo slovesno. Na tisoče vernih Slovencev in Slovenk je preteklo nedeljo vroče molilo za srečo blagega našega cesarja, da bi prav kmalu priboril naši domovini tolažljivega mir. Bog živi cesarja Karla in cesarico Zito!

„Zarja“-Gradeč. V soboto, dne 10. t. m., se bo vršil v društvenih prostorih občini zbor slovenskega katoliškega akademičnega tehničnega društva „Zarja“.

Stoletnica velikega Jugoslavana. Dne 8. novembra 1917 je minulo 100 let, kar je bil v Kraljevici pri Sv. Juriju ob Ščavnici rojen velik Jugoslovčan Davorin Trstenjak, župnik v Starem trgu pri Slovenjgradcu, plodovit pisatelj slovenski in narodni ter politični organizator štajerskih Slovencev. To, kar danes nadaljujejo in izvršujejo naši poslanci in voditelji, to delo je započel že okoli leta 1848 in ga vodil do svoje smrti dne 2. februarja 1890 slavni naš rojak Davorin Trstenjak. Naša dolžnost je, da kot rojaki velikega Jugoslavana Trstenjaka proslavimo stoletni spomin njegovega rojstva. Slava, trikratna slava njegovemu spominu!

† Solska sestra Petromila Kukovič. Na vernih duš dan je umrla v Spitališu pri Konjicah 6. Solska sestra Petromila Kukovič iz Velikoveca. Z višjim dovoljenjem je prišla na svoj rojstni dom iskat zdravja, a našla je smrt. Bila je na njo dobro pripravljena. Sama je odredila, da jo nosijo beločlebona dekleta Marijine družbe in jo pokopljejo poleg njenega očeta. Pogreba se je udeležila velikanska množica ljudi iz domače fare, pa tudi iz Konjice, iz Žiž, iz Loč in iz Ponikve. Domači pevski zbor je zapel ob odprtem grobu gniljivi „Blagor mu.“ Na veselo svidenje nad zvezdami!

Sedmo vojno posojilo. V trenutku, ko prodirajo naše zmagovalne armade vedno dalje v Italijo, je vlada razpisala 7. vojno posojilo. Pogoji so zelo ugodni. Podpisati je mogoče: 1. 40letno davka prosto 5% no državno posojilo v kosih po 50, 100, 200, 1000, 2000, 10.000 in 20.000 K. Obresti se bodo izplačevale v polletnih obrokih za nazaj dne 1. februarja in dne 1. avgusta vsakega leta. Posojilo se bo vračevalo v letih 1923 in 1927 na temelju izžrebanj. Vračevalo se bo po popolni imenski vrednosti, med tem, ko znaša podpisovalna cena le 92 od 100. 2. Davka proste ravnotako 5% ne državne zakladnice v kosih po 1000, 5000, 10.000 in 50.000 K, ki se jih bo vrnilo dne 1. avgusta 1926 po polni imenski vrednosti. Podpisovalna cena je določena s 94 K od 100, obresti se bo naknadno izplačevalo v polletnih obrokih dne 1. februarja in dne 1. avgusta vsakega leta. Podpisovalni rok se je pričel v ponedeljek, dne 5. novembra 1917, in se neha v ponedeljek, dne 3. decembra 1917, ob 12. uri popoldne. Priglasiti se more pri vseh poštah uradih, davkarjih, bankah, hranilnicah, domačih posojilnicah in solskih nabiralniših, kjer je dobiti ta-